

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Державної служби
статистики України
25.10.2013р. № 325

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ
ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ
З КОРОТКОСТРОКОВОЇ СТАТИСТИКИ БУДІВНИЦТВА**

Київ – 2013

Державна служба статистики України

Відповідальний за випуск – директор департаменту статистики виробництва Держстату України Овденко Л.М.

Методологічні положення щодо організації державного статистичного спостереження з короткострокової статистики будівництва (далі – Методологічні положення) визначають порядок організації та методологію проведення цього державного статистичного спостереження.

Методологічні положення підготували фахівці департаменту статистики виробництва Держстату України: Собко М.М. – заступник директора, Оверченко Г.Ю. – начальник відділу статистики продукції будівництва, Алексеєнко Т.В. – головний спеціаліст-економіст відділу статистики продукції будівництва.

Методологічні положення схвалені на засіданні Комісії з питань удосконалення методології та звітної документації Держстату України (протокол № 9 від 13.09.2013), зі змінами, схваленими рішенням комісії з питань удосконалення методології та звітної документації Державної служби статистики України (протокол № 4 від 25.04 2014).

Держстат України:
вул. Шота Руставелі, 3, Київ, 01601
<http://www.ukrstat.gov.ua>
телефон: (044) 287-24-22
адреса електронної пошти: *office@ukrstat.gov.ua*

ЗМІСТ

	Передмова	4
I.	Загальні положення	5
II.	Основні визначення та терміни	5
III.	Організація державного статистичного спостереження (інструментарій, система показників, формування сукупності, поширення даних та політика перегляду отриманих даних)	7
3.1.	Основні характеристики державного статистичного спостереження	7
3.2.	Інструментарій для проведення державного статистичного спостереження	8
3.3.	Система показників державного статистичного спостереження	8
3.4.	Формування сукупності звітних одиниць державного статистичного спостереження	9
3.5	Розробка та поширення даних державного статистичного спостереження	11
	Список використаних джерел	13

ПЕРЕДМОВА

Методологічні положення щодо організації державного статистичного спостереження з короткострокової статистики будівництва (далі – Методологічні положення) визначають порядок організації та методологію його проведення та враховують рекомендації, отримані у рамках співпраці за проектом "Розвиток системи державної статистики для моніторингу соціально-економічних перетворень" (Угода № 4729/18 на Консультаційні послуги), який здійснювався за підтримки Світового банку.

Методологічні положення призначені для використання в практичній діяльності фахівцями органів державної статистики та іншими зацікавленими користувачами статистичної інформації.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою проведення державного статистичного спостереження з короткострокової статистики будівництва є отримання даних щодо обсягів виконаних будівельних робіт та розрахунок індексу будівельної продукції, який є одним з основних індикаторів у зазначеній галузі статистики.

Методологічні положення ґрунтуються на нормах Господарського кодексу України [1], Цивільного кодексу України [2], законів України "Про державну статистику" [3], "Про інформацію" [4], "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців" [5], "Про доступ до публічної інформації" [6], постанови Кабінету Міністрів України від 22.01.1996 № 118 "Про створення Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України" [7], наказів Держкомстату від 16.12.2009 № 481 "Про затвердження Положення про Реєстр статистичних одиниць та формування основ вибірки сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств" [8], від 30.11.2011 № 326 "Про політику Держкомстату у сфері захисту конфіденційної статистичної інформації" [9], Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 18 "Будівельні контракти" [16], наказу Мінрегіонбуду України від 04.12.2009 № 554 "Про затвердження типових форм первинних документів з обліку в будівництві" [17], наказу Держбуду України від 27.08.2000 №174 "Правила визначення вартості будівництва" (ДБН Д.1.1-1-2000) зі змінами і доповненнями [18] та базуються на міжнародних стандартах статистичного обліку, зокрема Постанові Ради (ЄС) № 1165/98 від 19.05.1998 зі змінами, внесеними Постановою (ЄС) № 158/2005 Європейського парламенту і Ради [19].

II. ОСНОВНІ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ТЕРМІНИ

У Методологічних положеннях терміни вживаються у значенні, наведеному в Законі України "Про державну статистику", Положенні про РСО, Глосарії до плану статистичного спостереження. Крім цього, використовуються такі скорочення та терміни:

Будівлі – це споруди, що складаються з несучих огорожувальних або сполучених (несучо-огорожувальних) конструкцій, які утворюють наземні або підземні приміщення, призначені для проживання або перебування людей, тварин, рослин, а також предметів. За призначенням будівлі розподіляються на два види – житлові й нежитлові.

Відокремлений підрозділ юридичної особи – філія, інший підрозділ юридичної особи, що знаходиться поза її місцезнаходженням та виробляє продукцію, виконує роботи або операції, надає послуги від імені юридичної особи, або представництво, що здійснює представництво і захист юридичної особи.

Господарський спосіб – це спосіб будівництва, при якому будівельні роботи виконуються безпосередньо підприємством (будівельною дільницею, ремонтно-

будівельним цехом, іншим виробничим підрозділом), для якого будується об'єкт, та оплачуються за рахунок коштів цього ж підприємства.

ДК БС – Державний класифікатор будівель та споруд.

Житлові будівлі – житлові будинки (будинки масової забудови, котеджі та будинки підвищеної комфортності, будинки садибного типу, будинки житлові готельного типу) та гуртожитки (житлові будинки для колективного проживання, включаючи будинки для людей похилого віку та інвалідів, студентів, дітей та інших соціальних груп, наприклад, будинки для біженців, гуртожитки для робітників і службовців, гуртожитки для студентів та учнів навчальних закладів, будинки дитини та сирітські будинки, притулки для бездомних і таке інше).

Інженерні споруди – це об'ємні, площинні або лінійні наземні, надземні або підземні будівельні системи, що складаються з несучих і в окремих випадках огорожувальних конструкцій і призначені для виконання виробничих процесів різних видів, розміщення устаткування, матеріалів та виробів, для тимчасового перебування і пересування людей, транспортних засобів, вантажів, переміщення рідких і газоподібних продуктів і таке інше.

Капітальний ремонт будівлі – це комплекс ремонтно-будівельних робіт, який передбачає заміну, відновлення та модернізацію конструкцій і обладнання будівель у зв'язку з їх фізичною зношеністю та руйнуванням, поліпшенням експлуатаційних показників, а також покращання планування будівлі і благоустрою території без зміни будівельних габаритів об'єкта.

КВЕД – Класифікація видів економічної діяльності.

Нежитлові будівлі – готелі, ресторани та подібні будівлі; будівлі офісні, торговельні; будівлі транспорту та засобів зв'язку; будівлі промислові та склади; будівлі для публічних виступів, закладів освітнього, медичного й оздоровчого призначення; будівлі нежитлові інші (будівлі сільськогосподарського призначення, для культової та релігійної діяльності, в'язниці, армійські казарми і таке інше).

Обсяг виконаних будівельних робіт – це вартість будівельних, монтажних та інших робіт, що виконуються під час нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального та поточного ремонту будівель, споруд, технічного переоснащення підприємств. Вартість матеріалів замовника (у тому числі наданих на давальницьких умовах), використаних при виконанні робіт у звітному періоді, включається до загального обсягу будівельних робіт за фактичною вартістю їх придбання. До обсягу виконаних будівельних робіт включаються роботи, виконані як підрядним, так і господарським способом.

Обсяг реалізованих будівельних робіт – це вартість робіт, виконаних за договорами підяду, що зазначена в оформлених як підстава для розрахунків із замовниками формах первинного обліку (незалежно від надходження платежів). До обсягу реалізованих будівельних робіт включається вартість реалізованих будівельних і монтажних робіт, виконаних під час нового будівництва, розширення, реконструкції, реставрації, технічного переоснащення підприємств і ремонту будівель і споруд. До обсягу реалізованих будівельних робіт не включаються зворотні суми від розбирання матеріалів, виробів і конструкцій, авансова плата та вартість матеріалів, наданих замовником, які утримуються з

вартості будівельних робіт, виконаних за договорами підряду, а також не включається вартість будівельних робіт, виконаних підприємством для власних потреб (капітальний ремонт власних приміщень тощо). Якщо підприємство (підрядник) залучає до виконання будівельного договору інше підприємство (субпідрядника), то відповідно до норм Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 18 "Будівельні контракти" вказується загальний обсяг реалізованих будівельних робіт, уключаючи роботи, виконані субпідрядником.

Поточний ремонт будівлі – це комплекс ремонтно-будівельних робіт, який передбачає систематичне та своєчасне підтримання експлуатаційних якостей та попередження передчасного зносу конструкцій та інженерного обладнання. Якщо будівля в цілому не підлягає капітальному ремонту, комплекс робіт поточного ремонту може враховувати окремі роботи, які класифікуються як такі, що належать до капітального ремонту (крім робіт, які передбачають заміну та модернізацію конструктивних елементів будівлі). Поточний ремонт, як правило, проводиться з періодичністю, що забезпечує ефективну експлуатацію будівлі або об'єкта з моменту завершення його будівництва (капітального ремонту) до моменту постановки на черговий капітальний ремонт (реконструкцію).

III. ОРГАНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ (ІНСТРУМЕНТАРІЙ, СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ, ФОРМУВАННЯ СУКУПНОСТІ)

3.1. Основні характеристики державного статистичного спостереження

Державне статистичне спостереження з короткострокової статистики будівництва має такі основні характеристики:

- ***Вид державного статистичного спостереження:***
  - ✓ *за ступенем охоплення одиниць:* несущільне основного масиву;
  - ✓ *за часом реєстрації даних:* поточне.
- ***Організаційна форма державного статистичного спостереження:*** статистична звітність.
  - ***Спосіб державного статистичного спостереження:*** документальний облік.
  - ***Одиниця державного статистичного спостереження:*** місцева одиниця виду економічної діяльності.
  - ***Звітна (облікова) одиниця державного статистичного спостереження:*** юридична особа, відокремлений підрозділ юридичної особи, що виконують будівельні роботи.
  - ***Органи, які здійснюють державне статистичне спостереження:*** Держстат України, територіальні органи державної статистики.
  - ***Місце проведення державного статистичного спостереження:*** Автономна Республіка Крим, області, міста Київ та Севастополь.
  - ***Національні класифікації, що використовуються при проведенні державного статистичного спостереження:***
    - КВЕД – Класифікація видів економічної діяльності;

КОАТУУ — Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України;
ДК БС – Державний класифікатор будівель та споруд;
КОПФГ – Класифікатор організаційно-правових форм господарювання;
КІСЕ – Класифікатор інституційних секторів економіки.

3.2. Інструментарій для проведення державного статистичного спостереження

Державне статистичне спостереження з короткострокової статистики будівництва здійснюється за формою № 1-кб (місячна) "Звіт про виконання будівельних робіт" (далі – ф.№ 1-кб (місячна)) та відповідно до Роз'яснень щодо цієї форми.

Підставою для відображення у звітності за формою № 1-кб (місячна) є дані форм первинного обліку щодо обсягів будівництва, які підприємство самостійно обирає для ведення обліку відповідно до статей 8 та 9 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", та бухгалтерського обліку.

Форма державного статистичного спостереження № 1-кб (місячна) складається з трьох розділів. У першому розділі відображаються показники щодо обсягів виконаних робіт, у другому – щодо обсягів реалізованих робіт, у третьому – щодо розподілу обсягу виконаних робіт за територією фактичного здійснення будівництва.

3.3. Система показників державного статистичного спостереження

Показники форми 1-кб (місячна):

• обсяг будівельних робіт, виконаних власними силами за видами будівельної продукції за звітний та попередній місяці, а саме на будівництві:

- будівель:
  - житлових будівель;
  - нежитлових будівель;
- інженерних споруд:
  - транспортних споруд;
  - автострад, вулиць та доріг;
  - залізниць;
  - злітно-посадкових смуг;
  - мостів, естакад, тунелів та метро;
  - портів, каналів, гребель та інших водних споруд;
  - трубопроводів, комунікацій та ліній електропередачі;
  - магістральних трубопроводів, комунікацій та ліній електропередачі;
  - місцевих трубопроводів та комунікацій;
  - комплексних промислових споруд;
  - споруд гірничодобувних та промислових підприємств;

- споруд підприємств електроенергетики;
- споруд підприємств хімічної промисловості;
- споруд підприємств металургійної промисловості;
- інших інженерних споруд;
- споруд спортивного та розважального призначення;
- обсяг будівельних робіт, виконаних власними силами господарським способом за звітний місяць;
- обсяг будівельних робіт, виконаних власними силами за характером будівництва за звітний місяць:
  - з капітального ремонту;
  - з поточного ремонту;
- обсяг реалізованих будівельних робіт всього за звітний квартал;
- обсяг реалізованих будівельних робіт за договорами субпідряду за звітний квартал;
- оплачено замовниками за роботи, реалізовані у поточному році за звітний квартал;
- розподіл обсягу виконаних робіт за територією фактичного здійснення будівництва за попередній звітному місяць.

3.4. Формування сукупності звітних одиниць державного статистичного спостереження

Формування сукупності одиниць державного статистичного спостереження з короткострокової статистики будівництва здійснюється на державному рівні щорічно. Сформована сукупність коригується щомісячно.

Джерелами інформації для формування сукупності одиниць статистичного спостереження та їх оновлення є:

- ✓ реєстр статистичних одиниць (PCO);
- ✓ перелік респондентів за ф. № 1-кб (місячна) за звітний рік;
- ✓ перелік респондентів за ф.№ 1-підприємство (річна; коротка, річна), основним та другорядним видом діяльності яких є "Будівництво", сформований для звітності за звітний рік;
- ✓ перелік респондентів за ф.№ 1-ПВ "Звіт з праці", основним видом діяльності яких є "Будівництво".

Сукупність одиниць статистичного спостереження за формою №1-кб (місячна) для проведення державного статистичного спостереження формується у грудні звітного року.

Одиниці сукупності державного статистичного спостереження мають такі ідентифікаційні та класифікаційні ознаки:

п/п	Критерії формування генеральної сукупності	Класифікації	Ознака критеріїв формування
1.	Інституційний сектор економіки	KICE	S.11, S.13
2.	Тип статистичної	Довідник типів	Місцева одиниця

п/п	Критерії формування генеральної сукупності	Класифікації	Ознака критеріїв формування
	одиниці відповідно до Положення про РСО	статистичних одиниць	виду економічної діяльності
3.	Організаційно-правова форма господарювання	КОПФГ	110-193, 230-270, 310-390, 425-440, 510-590, 610, 620, 915-995
4.	Вид економічної діяльності	КВЕД	F
5.	Розмір підприємства	Довідник ознак розміру підприємств	Незалежно від розміру

На базі генеральної сукупності (основи вибірки) формується сукупність основного масиву одиниць державного статистичного спостереження з короткострокової статистики будівництва за формою № 1-кб (місячна).

До сукупності основного масиву включаються:

– місцеві одиниці з основним видом економічної діяльності "F", середня кількість найманих працівників яких за зазначеним видом економічної діяльності (для місцевих одиниць, що не звітували за формою №1–підприємництво (річна) – середня кількість найманих працівників усього підприємства) становить 10 і більше осіб;

– місцеві одиниці з другорядним видом економічної діяльності "F", середня кількість найманих працівників яких за зазначеним видом економічної діяльності становить 10 і більше осіб.

Таким чином, сукупність одиниць статистичного спостереження, які безпосередньо формують динаміку виробленої продукції у будівництві, має забезпечувати 80% загального її обсягу в цілому в Україні та в кожному регіоні. Це є основною умовою для отримання репрезентативності даних щодо індексу будівельної продукції, який розраховується відповідно до міжнародних стандартів у будівництві згідно з Методикою розрахунку інтегрального індексу виробництва, затвердженою наказом Держстату України від 14.03.2013 № 91, у частині будівельної продукції.

Якщо в разі такого підходу до формування сукупності у деяких регіонах не досягнуто репрезентативності даних, до сукупності підключаються одиниці з меншою чисельністю працюючих за видом діяльності "Будівництво" до досягнення 80% загального обсягу виконаних будівельних робіт у регіоні.

Протягом звітного року сукупність одиниць оновлюється щомісячно за пропозицією територіальних органів статистики:

- щодо довключення підприємств:

- новостворені або створені шляхом реорганізації підприємства з основним видом діяльності "F" та чисельністю працюючих більше 10 осіб, що розпочали виробництво будівельної продукції;

- що поновили або розпочали будівельну діяльність з чисельністю працюючих більше 10 осіб та ті, що збільшили чисельність працюючих до 10 осіб та більше;
- що перереєструвались з іншої території;
- щодо вилучення підприємств:
  - що припинили діяльність шляхом реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації - за рішенням власника (власників) чи уповноважених ним органів, за рішенням інших осіб - засновників суб'єкта господарювання чи їх правонаступників, а у випадках, передбачених законами, - за рішенням суду;
  - що припинили будівельну діяльність і займаються іншими видами діяльності;
  - що перереєструвались на іншу територію.

3.5. Розробка та поширення даних державного статистичного спостереження

Органи державної статистики отримують форму № 1-кб (місячна) на паперових носіях в терміни, визначені на бланку форми, та електронною звітністю відповідно до затвердженого Порядку подання електронної звітності до органів державної статистики.

На всіх рівнях обробки після отримання даних за формою № 1-кб (місячна) від респондентів органи державної статистики здійснюють їх аналіз, уведення статистичної інформації у комплекс електронної обробки, логічний і арифметичний контролю та передачу вивіреної інформації разом із сукупностями звітних одиниць на вищий рівень розробки. Для систематизації та агрегації інформації використовуються державні класифікатори та локальні довідники.

Результати державного статистичного спостереження за формою № 1-кб (місячна) формуються на державному та регіональному рівнях.

- *на державному рівні*: зведена інформація (по Україні та кожному регіону окремо) щодо обсягу виконаних будівельних робіт – усього, у розрізі видів будівельної продукції, за характером будівництва, за територіями фактичного здійснення будівництва, індекс будівельної продукції по Україні в цілому та за регіонами;

- *на регіональному рівні*: зведена інформація по регіону щодо обсягу виконаних будівельних робіт – усього, у розрізі видів будівельної продукції, міст та районів, розподіл обсягів виконаних робіт за характером будівництва, індекс будівельної продукції по регіону в цілому.

Зважаючи на стислі терміни подання звітності, з метою забезпечення об'єктивності інформації, формою спостереження передбачено уточнення даних за показником "обсяг будівельних робіт, виконаних власними силами" за попередній звітний місяць. Дані уточнюються щомісячно та щорічно, з урахуванням уточнених індексів цін на будівельно-монтажні роботи, та оприлюднюються на офіційному веб-сайті Держстату.

Основними публікаціями, в яких розміщуються дані державного статистичного спостереження з короткострокової статистики будівництва, є:

- експрес-випуск "Виконання будівельних робіт в Україні";
- доповіді: "Про соціально-економічне становище України" та "Про соціально-економічне становище регіону";
- статистичні збірники: "Статистичний щорічник України", "Україна у цифрах", "Регіони України";
- таблиці для офіційного веб-сайту Держстату України.

На запити користувачів органи державної статистики надають інформацію щодо будівельної діяльності підприємств у паперовому вигляді, на магнітних, електронних носіях, засобами зв'язку, шляхом безпосереднього виписування у порядку й умовах, визначених органом державної статистики відповідно до чинного законодавства. Поширення інформації користувачам здійснюється з дотриманням вимог щодо конфіденційності даних.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Закон України "Про державну статистику" (зі змінами та доповненнями) від 02.10.1992 р. № 2657-XI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>
4. Закон України "Про інформацію" від 02.10.1992 р. № 2657-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
5. Закон України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців" від 15.05.2003 р. № 755-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
6. Закон України "Про доступ до публічної інформації" від 13.01.2011 р. № 2939-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 22.01.1996 № 118 "Про створення Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/118-96-п>
8. Наказ Держкомстату від 16.12.2009 № 481 "Про затвердження Положення про Реєстр статистичних одиниць та формування основ вибірки сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Наказ Держкомстату від 30.11.2011 № 326 "Про політику Держкомстату у сфері захисту конфіденційної статистичної інформації". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. Методология краткосрочной статистики предприятий. Описание и основные принципы. Третье издание, Люксембург. Бюро официальных публикаций Европейских Сообществ, 2006, ISBN 92 - 79-01295-9, ISSN 17 – 25 – 0099. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu>
11. Основні Європейські економічні показники. Зведена інформація про індекс виробництва в будівництві – Євростат, 2008. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu>
12. Методика розрахунку інтегрального індексу виробництва (враховуючи індекси промислової та будівельної продукції), затверджена наказом Держстату України від 14.03.2013 № 91. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
13. Державний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності. ДК 009:2010. – К.: Держспоживстандарт України, 2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

14. Державний класифікатор України. Державний класифікатор будівель та споруд. ДК 018 –2000. – К.: Держстандарт України, 2000. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
15. Статистика: [Підручник] [Герасименко С.С., Головач А.В., Єріна А.М. та ін.]; за наук. ред. С.С. Герасименка. – [2-ге вид., перероб. і доп.] – К.: КНЕУ, 2000. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vnzportal.nuos.edu.ua/kafedra_economy-library.html
16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 "Будівельні контракти". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01>
17. "Про затвердження типових форм первинних документів з обліку в будівництві", наказ Мінрегіонбуду України від 04.12.2009 № 554. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-primirnih-form-pervinnih-dokumentiv-z-obl-nor17611.html>
18. Наказ Держбуду України від 27.08.2000 №174 "Правила визначення вартості будівництва" (ДБН Д.1.1-1-2000) зі змінами і доповненнями. Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.2155.13&nobreak=1>
19. Постанова Ради (ЄС) № 1165/98 від 19.05.1998 зі змінами, внесеними Постановою (ЄС) № 158/2005 Європейського парламенту і Ради. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu>